

Łukasz Łukaszewicz¹

PRZYGOTOWANIE I PRZEBIEG I SYNODU DIECEZJI KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKIEJ

Wstęp

W liście pasterskim przed pielgrzymką do sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu we wrześniu 2015 roku biskup diecezjalny Edward Dajczak zapowiedział zwołanie drugiego synodu diecezjalnego². Będąc w przededniu rozpoczęcia czasu, w którym będziemy chcieli „usłyszeć to, co Duch Święty mówi dzisiaj do Kościoła koszalińsko-koło-brzeskiego oraz rozpoznać drogi, którymi Bóg chce nas prowadzić we współczesnym świecie”³, warto przypomnieć sobie wielkie dzieło dokonane przez pierwszego biskupa tej diecezji, Ignacego Jeża, jakim był I Synod Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej oraz zapoznać się z jego przygotowaniem i przebiegiem.

1. Instytucja synodu diecezjalnego

Synod diecezjalny to zgromadzenie wybranych kapłanów oraz wiernych świeckich, którzy służą pomocą biskupowi dla dobra ich Kościoła partykularnego⁴. Normy prawne

¹ Ks. mgr lic. Łukasz Łukaszewicz, sędzia Sądu Biskupiego Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej, adres do korespondencji: 75-062 Koszalin, ul. kard. Stefana Wyszyńskiego 25, e-mail: lukaszewicz@koszalin.opoka.org.pl.

² Edward Dajczak, „List pasterski przed pielgrzymką do sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu” (9.09.2015), *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* 43, 3 (2015): 35.

³ Dajczak, „List pasterski przed pielgrzymką do sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu”, 35–36.

⁴ KPK 1983, kan. 460; Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesis agendis instructio» o synodach diecezjalnych” (19.03.1997), *Acta Apostolice Sedis* 89(1997): 706–727, tekst polski w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł 2*, red. Mirosław Sitarz i in. (Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL, 2013), 519; Piotr Majer, *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz* (Kraków: Wolters Kluwer Polska, 2011), 403–405; Jan Dyduch i in., *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. 2/1: *Księga II. Lud Boży* (Poznań: Pallottinum, 2005), 334–335; Tadeusz Pawluk, „Uwagi na temat ustawodawstwa diecezjalnego”, *Prawo Kanoniczne* 34, 1–2 (1991): 30–33. Więcej na temat synodu diecezjalnego: Jan Dudziak, „Synod diecezjalny (Organizacja i zadania)”, w: *Struktury kolegialne w Kościele partykularnym. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej zorganizowanej przez Stowarzyszenie Kanonistów Polskich Wydział Nauk Prawnych TN KUL I Wyższe Seminarium Duchowne w Tarnowie. Tarnów 17–18 września 2002*, red. Józef Krukowski, Tomasz Rozkrut (Tarnów: Biblos, 2004), 33–60; Jan Dudziak, „Synod diecezjalny, jego struktura i rola w Kościele partykularnym”, *Colloquium Salutis* 16 (1985): 47–80; Jan Dyduch, „Synod diecezjalny – narzędziem odnowy Kościoła partykularnego”, *Prawo Kanoniczne* 40, 3–4 (1997): 23–35; Edward Górecki, „Synod diecezjalny w Kościele posoborowym”, *Colloquium Salutis* 17 (1985): 295–306; Tomasz Rozkrut, „Nowa instrukcja

odnośnie synodu zostały umieszczone w kanonach 460–468 Kodeksu prawa kanonicznego z 1983 roku oraz w zapisach Instrukcji „De synodalis diocesanis agendis instructio” o synodach diecezjalnych Kongregacji ds. Biskupów i Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów z 19 marca 1997 roku⁵.

Synod diecezjalny jest zwoływany przez biskupa diecezjalnego, po wysłuchaniu opinii Rady Kapłańskiej, gdy wymagają tego okoliczności. Nie może go zwołać tymczasowy rządca diecezji. Synodowi przewodzi biskup diecezjalny, który ma jednak prawo delegować na poszczególne sesje synodalne wikariusza generalnego lub biskupiego, by zastąpił go w wypełnieniu tego obowiązku⁶. Wśród okoliczności, które mogą powodować zwołanie synodu, wymienia się potrzebę bardziej intensywnej wspólnoty kościelnej, problemy duszpasterskie wymagające rozwiązań ogólnodiecezjalnych, potrzebę zastosowania na lokalnym poziomie norm i innych dyrektyw czy brak ogólnego programu duszpasterskiego w diecezji. Myśląc o zwołaniu synodu, biskup diecezjalny powinien brać przede wszystkim pod uwagę informacje uzyskane w czasie wizytacji duszpasterskiej, a dopiero w dalszej kolejności inne przeprowadzane ankiety czy badania. W sytuacji, gdy biskup zdecyduje się na zwołanie synodu, po uzyskaniu opinii rady kapłańskiej, powinien wydać dekret zwołujący synod z zasady w czasie znaczącego święta liturgicznego w diecezji⁷.

Przepisy kodeksowe określają skład osobowy synodu, wskazując na członków zarówno z urzędu, jak i z wyboru. Członkami synodu na mocy spełnianego urzędu są: biskup koadiutor oraz biskupi pomocniczy, wikariusze generalni i biskupi oraz wikariusz sądowy, kanonicy kościoła katedralnego, członkowie rady kapłańskiej, rektor wyższego seminarium duchownego oraz dziekani. Członkami synodu z wyboru są: 1) wierni świeccy oraz członkowie instytutów życia konsekrowanego wybrani przez radę duszpasterską w sposób i liczbie określonej przez biskupa diecezjalnego, a gdy takiej rady w diecezji nie ma – w sposób przez biskupa oznaczony; 2) przynajmniej jeden prezbiter z każdego dekanatu, wybrany przez wszystkich pełniących tam duszpasterstwo, należy

---

o synodach diecezjalnych”, *Prawo Kanoniczne* 42, 1–2 (1999): 145–156; Mirosław Sitarz, „Organy kolegalne w Kościele partykularnym”, w: *Kościół partykularny w Kodeksie Jana Pawła II*, red. Józef Krukowski, Mirosław Sitarz (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2004), 116–124; Edward Szafrowski, „Instytucja synodu diecezjalnego przed Soborem Watykański Drugim”, *Prawo Kanoniczne* 31, 3–4 (1988): 21–33; Kazimierz Dullak, „Synod instrumentem prawnym biskupa”, w: *Biskupi: wybrane elementy kanonicznej ekspresji osoby biskupa*, red. Aleksander Sobczak (Poznań: Wydawnictwo UAM, 2001), 93–119; Walenty Wójcik, „Synod diecezjalny w nowym Kodeksie Prawa Kanonicznego”, *Prawo Kanoniczne* 29, 1–2 (1986): 93–129; Marian Fąka, „Zarządzanie diecezją w świetle nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego”, *Poznańskie Studia Teologiczne* 5 (1984): 293–295.

⁵ KPK 1983, kan. 460–468; Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesanis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”.

⁶ KPK 1983, kan. 461–462; Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesanis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 525, 529–531; Majer, *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, 404–405; Dyduch i in., *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. 2/1, 335–338; Wójcik, „Synod diecezjalny w nowym Kodeksie Prawa Kanonicznego”, 124–125; Dudziak, „Synod diecezjalny, jego struktura i rola w Kościele partykularnym”, 53, 73; Dyduch, „Synod diecezjalny – narzędziem odnowy Kościoła partykularnego”, 25–26, 28, 32; Pawluk, „Uwagi na temat ustawodawstwa diecezjalnego”, 32; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 150–151; Wójcik, „Synod diecezjalny w nowym Kodeksie Prawa Kanonicznego”, 124–125.

⁷ Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesanis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 531; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 151; Pawluk, „Uwagi na temat ustawodawstwa diecezjalnego”, 31; Dyduch, „Synod diecezjalny – narzędziem odnowy Kościoła partykularnego”, 28.

wybrać także innego prezbitera, który by go zastąpił w sytuacji przeszkody; 3) niektórzy przełożeni instytutów zakonnych i stowarzyszeń życia apostołskiego, które posiadają dom w diecezji, wybrani w liczbie i w sposób określony przez biskupa diecezjalnego; 4) duchowni, członkowie instytutów życia konsekrowanego i wierni świeccy z nominacji biskupa diecezjalnego. Na synod w charakterze obserwatorów może także wezwać biskup diecezjalny niektórych pełniących funkcje lub członków Kościołów i wspólnot kościelnych, które nie są w pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim⁸. Warto podkreślić, że członkowie synodu wezwani do udziału w nim mają prawo i obowiązek w nim uczestniczyć. Jeśli posiadają jednak prawnie uzasadnioną przeszkodę i nie mają jak wypełnić swego obowiązku, nie mogą wysłać pełnomocnika za siebie, powinni natomiast powiadomić biskupa diecezjalnego o swojej przeszkodzie⁹.

Po podjęciu decyzji o zwołaniu synodu obowiązkiem biskupa diecezjalnego jest powołanie do życia komisji przygotowawczej, której członkami są zarówno kapłani, jak i wierni świeccy odznaczający się kompetencjami i roztropnością duszpasterską. Komisja przygotowawcza w swoim składzie winna odzwierciedlać różne charyzmaty i posługi ludu Bożego, nie może w niej zabraknąć ekspertów w dziedzinie liturgii i prawa kanonicznego. Zadaniem komisji jest pomoc biskupowi w przygotowaniu i organizacji synodu, opracowaniu jego regulaminu, określeniu pytań, jakie mają zostać poruszone w trakcie obrad, a także wyznaczeniu uczestników synodu. Posiedzeniom komisji przygotowawczej powinien przewodniczyć biskup diecezjalny lub jego delegat. Obok komisji przygotowawczej biskup może ustanowić sekretariat synodu, któremu przewodniczy jeden z członków komisji. Zadaniem sekretariatu jest pomoc w sprawach natury organizacyjnej: przesyłanie i archiwizowanie dokumentacji, sporządzanie protokołów, kierowanie sprawami związanymi z finansami i księgowością oraz inne kwestie natury techniczno-organizacyjnej¹⁰.

Kolejnym krokiem koniecznym do rozpoczęcia synodu jest publikacja jego regulaminu, której dokonuje biskup diecezjalny przy pomocy komisji przygotowawczej. W regulaminie tym powinny znaleźć się wskazania dotyczące: 1) składu synodu – w szczególności kryteria, według których wybierani są wierni świeccy, członkowie instytutów życia konsekrowanego, przełożeni instytutów zakonnych i stowarzyszeń życia apostołskiego;

⁸ KPK 1983, kan. 463; Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 525–531; Majer, *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, 405–406; Dyduch i in., *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. 2/1, 338–340; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 150–151; Dyduch, „Synod diecezjalny – narzędziem odnowy Kościoła partykularnego”, 32–33; Dudziak, „Synod diecezjalny, jego struktura i rola w Kościele partykularnym”, 59–60; Górecki, „Synod diecezjalny w Kościele posoborowym”, 304–305; Wójcik, „Synod diecezjalny w nowym Kodeksie Prawa Kanonicznego”, 125–127.

⁹ KPK 1983, kan. 463 § 1, 464; Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 529; Majer, *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, 405–406; Dyduch i in., *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. 2/1, 338–341; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 150–151; Dudziak, „Synod diecezjalny, jego struktura i rola w Kościele partykularnym”, 60–61; Wójcik, „Synod diecezjalny w nowym Kodeksie Prawa Kanonicznego”, 126.

¹⁰ Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 531–533; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 151–152; Dyduch, „Synod diecezjalny – narzędziem odnowy Kościoła partykularnego”, 29–30; Dudziak, „Synod diecezjalny, jego struktura i rola w Kościele partykularnym”, 67.

2) norm określających sposób przeprowadzenia wyboru uczestników synodu i ewentualny wybór tych członków do pełnienia urzędów podczas synodu; 3) różnych urzędów synodalnych, komisji synodalnych i ich składu; 4) sposobu postępowania podczas synodu wraz ze wskazaniem dotyczącymi czasu i sposobu zabierania głosu oraz głosowania¹¹.

Przygotowawcza faza synodu ma być pomocna przede wszystkim w określeniu pytań, które potem pojawiają się na synodzie, a które mają dotyczyć różnych inicjatyw duszpasterskich i apostołskich podejmowanych w Kościele diecezjalnym¹². W czasie tego etapu niezwykle istotna jest modlitwa w intencji synodu, do której biskup powinien zachęcać duchownych, zakonników i świeckich, a w szczególności członków zakonów kontemplacyjnych. Faza przygotowawcza jest także doskonałą okazją do prowadzenia formacji i katechezy wiernych, szczególnie odnośnie zapoznawania ich z tajemnicą Kościoła. Tematyka ta powinna być również poruszana przez kapłanów w czasie kazań. Wszyscy wierni powinni zostać także poinformowani odnośnie natury, celu i przebiegu obrad synodu, w czym może być pomocne wydanie broszury informacyjnej czy korzystanie ze środków masowego przekazu¹³.

Na etapie przygotowań do synodu konieczne jest również stworzenie warunków, by zarówno wierni, jak i duchowieństwo diecezjalne mieli możliwość wyrażenia swoich opinii, życzeń oraz potrzeb odnośnie tematyki, która ma być podjęta w dyskusji synodalnej. Biskup diecezjalny winien określić sposób przeprowadzenia takiej konsultacji, która koniecznie musi objąć takie środowiska kościelne jak parafie, instytuty życia konsekrowanego, stowarzyszenia życia apostołskiego, stowarzyszenia kościelne i inne organizacje czy instytucje naukowe¹⁴. Ostatecznie biskup diecezjalny powinien określić tematy, które będą omawiane na synodzie. Grupa ekspertów z różnych dziedzin duszpasterskich pod kierunkiem komisji przygotowawczej ma za zadanie przygotować właściwe kwestionariusze z opracowanymi tematami, które objęłyby zarówno wprowadzenia ogólne odnośnie doktryny i dyscypliny Kościoła, jak i wyniki przeprowadzonych konsultacji. Ostatecznie zatwierdzone teksty powinny trafić do członków synodu odpowiednio wcześniej tak by mogli oni zapoznać się z nimi przed rozpoczęciem sesji synodalnej¹⁵.

¹¹ Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 533; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 152; Dyduch, „Synod diecezjalny – narzędziem odnowy Kościoła partykularnego”, 30.

¹² Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 535; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 152; Pawluk, „Uwagi na temat ustawodawstwa diecezjalnego”, 31.

¹³ Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 535–537; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 152; Dyduch, „Synod diecezjalny – narzędziem odnowy Kościoła partykularnego”, 31.

¹⁴ KPK 1983, kan. 212 § 2 i 3; Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 537; Majer, *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, 207–208; Dyduch i in., *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. 2/1, 28–31; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 152; Dyduch, „Synod diecezjalny – narzędziem odnowy Kościoła partykularnego”, 31.

¹⁵ Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 537–539; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 152; Pawluk, „Uwagi na temat ustawodawstwa diecezjalnego”, 31–32; Dyduch, „Synod diecezjalny – narzędziem odnowy Kościoła partykularnego”, 31.

Synod diecezjalny składa się z sesji synodalnych, które należy tak zaplanować, by była odpowiednia ilość czasu do przeanalizowania poszczególnych pytań i tematów oraz przeprowadzenia nad nimi swobodnej dyskusji. Przed rozpoczęciem synodu jego członkowie zobowiązani są do złożenia wyznania wiary. Na rozpoczęcie i zakończenie synodu przewidziana jest uroczysta liturgia, której normy określone są w *Ceremoniale Episcoporum*, pozostały sesjom winna zawsze towarzyszyć modlitwa. W czynnościach liturgicznych mają brać udział wszyscy wierni, a nie tylko członkowie synodu. Przynajmniej najważniejsze sesje synodalne powinny mieć miejsce w kościele katedralnym¹⁶.

Wszystkie zaproponowane tematy winny być poddane nieskrępowanemu omówieniu przez członków synodu – najpierw następuje prezentacja określonego zagadnienia, a później przeprowadza się na ten temat dyskusję. Biskup ma obowiązek czuwać nad tym, by każdy członek synodu mógł swobodnie wypowiedzieć się na określony temat, jednak z zachowaniem określonego w regulaminie czasu. Tematy, które są niezgodne z doktryną czy dyscypliną Kościoła lub są zastrzeżone dla najwyższej władzy kościelnej, winny być przez biskupa wyłączone z dyskusji¹⁷. Podczas trwania synodu opinie jego członków na dany temat są zbierane w postaci głosowania, jednak dopóki synod nie stanowi kolegium z głosem decyzyjnym, takie głosy nie mają mocy wiążącej. Gdy chodzi o uznawanie wyników głosowania, biskup diecezjalny zawsze ma prawo w wolny sposób określić, które z nich uważa za znaczące. Także biskup, wydając odpowiednie dyspozycje, powierza członkom różnych komisji opracowanie projektów dokumentów synodalnych¹⁸.

W określonych sytuacjach biskup diecezjalny ma prawo zawiesić lub rozwiązać synod diecezjalny. W sytuacji wakatu lub przeszkody stolicy biskupiej synod zostaje przerwany z mocy prawa, a decyzja o jego wznowieniu lub rozwiązaniu leży w gestii nowego biskupa diecezjalnego¹⁹.

Jedynym ustawodawcą na synodzie jest biskup diecezjalny, zaś pozostali jego członkowie mają wyłącznie głos doradczy. Po zakończeniu wszystkich sesji biskup diecezjalny dokonuje ostatecznej redakcji uchwał synodalnych, podpisuje je i zarządza ich opublikowanie. Deklaracje i dekrety synodalne zawierać powinny wyłącznie podpis

¹⁶ KPK 1983, kan. 833, pkt 1; Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 539; Majer, *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, 638–639; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 152–153; Dyduch, „Synod diecezjalny – narzędziem odnowy Kościoła partykularnego”, 33; Dudziak, „Synod diecezjalny, jego struktura i rola w Kościele partykularnym”, 70–71.

¹⁷ KPK 1983, kan. 465; Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 541; Majer, *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, 406; Dyduch i in., *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. 2/1, 341–342; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 153; Pawluk, „Uwagi na temat ustawodawstwa diecezjalnego”, 33; Dyduch, „Synod diecezjalny – narzędziem odnowy Kościoła partykularnego”, 33–34; Wójcik, „Synod diecezjalny w nowym Kodeksie Prawa Kanonicznego”, 127–128.

¹⁸ Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 541; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 153; Dyduch, „Synod diecezjalny – narzędziem odnowy Kościoła partykularnego”, 34.

¹⁹ KPK 1983, kan. 468 § 1 i 2; Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 543; Majer, *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, 407–408; Dyduch i in., *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. 2/1, 343–344; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 153; Dyduch, „Synod diecezjalny – narzędziem odnowy Kościoła partykularnego”, 34.

biskupa, a sam tekst powinien być tak sformułowany, by wynikało z niego, że on jest jego autorem²⁰. Uchwały synodalne są także później, w celach informacyjnych, przekazywane do wiadomości metropolicie oraz Konferencji Episkopatu²¹. Poprzez wydane dekrety biskup zarówno promuje i wspiera przestrzeganie przepisów prawa kościelnego, jak i reguluje kwestie, które prawo powszechne powierza jego kompetencji. Nieważne są wszystkie dekrety synodalne, które byłyby sprzeczne z wyższym prawem, to jest prawem powszechnym Kościoła, dekretami synodów partykularnych i konferencji biskupów²². Po zakończeniu wszystkich czynności prawnych związanych z synodem biskup diecezjalny za pośrednictwem legata papieskiego ma obowiązek przekazać kopię dokumentacji synodalnej do wiadomości Kongregacji ds. Biskupów bądź Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów²³.

Gdy chodzi o stronę formalną uchwał synodalnych, to materiał prawny stanowiący ustawodawstwo partykularne danej diecezji znajduje się zarówno w statutach, jak i w dołączonych do nich aneksach. W uchwałach tych znajdziemy zarówno ustawy partykularne, jak i dekrety ogólne. Ponadto nie brakuje w nich zazwyczaj ogólnych dekretów wykonawczych, instrukcji, statutów i regulaminów. Warto też zwrócić uwagę na to, iż stosowane w dokumentach synodalnych nazewnictwo nie zawsze odpowiada pojęciom zamieszczonym w Kodeksie Prawa Kanonicznego, jest często mylne i właściwe zakwalifikowanie poszczególnego przepisu wymaga analizy jego treści²⁴.

2. Faza przygotowawcza I Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej

Jak już zauważono, kodeks prawa kanonicznego w kanonie 461 § 1 stanowi, że decyzję o zwołaniu synodu diecezjalnego podejmuje biskup diecezjalny po wysłuchaniu głosu rady kapłańskiej za każdym razem, kiedy wskazują na to odpowiednie okoliczności²⁵.

²⁰ KPK 1983, kan. 466; Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 543; Majer, *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, 407–408; Dyduch i in., *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. 2/1, 342–343; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 153–154; Pawluk, „Uwagi na temat ustawodawstwa diecezjalnego”, 32–33; Dyduch, „Synod diecezjalny – narzędziem odnowy Kościoła partykularnego”, 34; Dudziak, „Synod diecezjalny, jego struktura i rola w Kościele partykularnym”, 72–73; Wójcik, „Synod diecezjalny w nowym Kodeksie Prawa Kanonicznego”, 128–129.

²¹ KPK 1983, kan. 467; Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 545; Majer, *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, 407–408; Dyduch i in., *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. 2/1, 343; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 154; Pawluk, „Uwagi na temat ustawodawstwa diecezjalnego”, 33; Dyduch, „Synod diecezjalny – narzędziem odnowy Kościoła partykularnego”, 34–35.

²² KPK 1983, kan. 392, 135 § 2; Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 545; Majer, *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, 157–158, 355–356; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 154.

²³ Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów, „Instrukcja «De synodalis diocesis agendis instructio» o synodach diecezjalnych”, 545; Rozkrut, „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”, 154; Dyduch, „Synod diecezjalny – narzędziem odnowy Kościoła partykularnego”, 35.

²⁴ Wojciech Góralski, „Sprawowanie władzy ustawodawczej przez biskupa na synodach diecezjalnych w Polsce pod rządami KPK z 1983 r.”, *Prawo Kanoniczne* 46, 3–4 (2003): 24–28.

²⁵ KPK 1983, kan. 461 § 1.

Mając na uwadze to wskazanie, a także szczegółowe przepisy obowiązującej wówczas *Instrukcji „Ecclesiae imago” na temat pasterskiej posługi biskupów*²⁶, Ignacy Jeż na przełomie lat 1984–1985 przygotował i podjął decyzję o zwołaniu synodu diecezjalnego dla diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej²⁷.

Pierwsza faza przygotowań do synodu przebiegła w wąskim kręgu osób wtajemniczonych. Już na przełomie maja i czerwca 1984 r. ks. Stanisław Wojnar przedstawił pierwszy szkic techniczno-roboczy przebiegu synodu, z którym zapoznał się oficjał sądu biskupiego – ks. infułat Józef Jarnicki oraz radca prawny kurii biskupiej – ks. prałat Wiktor Panecki. Ks. Wojnar opracował również wkrótce *Propozycje niektórych ustaw na pierwszy synod diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej*, które miały stanowić pomoc komisjom przygotowawczym w opracowaniu w przyszłości kompletnego zbioru prawa diecezjalnego²⁸. Kolejnym etapem były trzy spotkania prawników diecezji z biskupem Jeżem, których przedmiotem była dyskusja nad problemem potrzeby zwołania synodu. Jako alternatywę wskazywano możliwość zebrania i skodyfikowania dotychczas wydawanego i obowiązującego prawa diecezjalnego²⁹. Spotkania te odbyły się: 16 listopada 1984 r.³⁰, 14 grudnia 1984 r.³¹ oraz 25 lutego 1985 r. Na tym ostatnim spotkaniu po jawnym głosowaniu biskup Ignacy podjął decyzję o zwołaniu synodu, przedyskutowano wówczas także jego regulamin oraz zaproponowano skład osobowy komisji organizacyjnych³².

6 czerwca 1985 r. biskup Ignacy Jeż skierował do wiernych diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej list pasterski zapowiadający zwołanie pierwszego synodu diecezjalnego. W liście tym wskazał jego podstawowe cele, a co za tym idzie, jego charakter – prawny

²⁶ Kongregacja Biskupów, „Instrukcja «Ecclesiae imago» na temat pasterskiej posługi biskupów” (22.02.1973) (Typis Polyglottis Vaticanis, 1973), tekst polski w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, red. Wiesław Kacprzyk, Mirosław Sitarz (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2006), 403–516. Przepisy dotyczące synodu znajdują się w części 3 (Posługa biskupa w Kościele partykularnym), sekcji I, rozdział VI – *Biskup na Synodzie diecezjalnym i Wizytacji pasterskiej, Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, 481–486.

²⁷ Szczegółowo historię przygotowania i przebieg synodu przedstawił: Kazimierz Dullak, *Podstawy prawno-organizacyjne Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (Koszalin: Kuria Biskupia Koszalińsko-Kołobrzeska, 1996), 149–171.

²⁸ Stanisław Wojnar, *Propozycje niektórych ustaw na pierwszy synod diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej* (2.08.1984), Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Autor wskazał, że układ przygotowanego zbioru odpowiada prawno-duszpasterskiemu charakterowi przewidywanego synodu. Przygotowując swoje *Propozycje* korzystał z dokumentów kilku polskich synodów diecezjalnych oraz *Gorzowskich Wiadomości Kościelnych, Koszalińsko-Kołobrzeskich Wiadomości Diecezjalnych, Okólników, Biuletynów duszpasterskich* i zarządzeń prawnych diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej, a także własnych obserwacji i przemyśleń.

²⁹ Dullak, *Podstawy prawno-organizacyjne Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*, 150–151.

³⁰ W spotkaniu obok biskupa wzięli udział: biskup Tadeusz Werno, biskup Piotr Krupa, ks. Józef Jarnicki, ks. Wiktor Panecki, ks. Stanisław Wojnar, ks. Bernard Mielcarzewicz, ks. Piotr Kuta.

³¹ Spotkanie odbyło się w składzie poszerzonym o ks. Edwarda Sugiera i ks. Włodzimierza Szymańskiego, zabrakło ks. Bernarda Mielcarzewicza.

³² Za zwołaniem synodu było 5 głosujących: biskup Tadeusz Werno, biskup Piotr Krupa, ks. Józef Jarnicki, ks. Stanisław Wojnar, ks. Edward Sugier, przeciw – 2 osoby: ks. Wiktor Panecki i ks. Leszek Wódz, a 3 wstrzymało się od głosu: ks. Edmund Zieliński, ks. Bernard Mielcarzewicz i ks. Piotr Kuta. Tego samego dnia ks. Sugier przedstawił biskupowi Jeżowi *Uwagi do materiału dotyczącego planowanego synodu diecezjalnego* oraz projekt przepisów wprowadzających statuty pierwszego synodu, zob. Dullak, *Podstawy prawno-organizacyjne Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*, 150–151.

i duszpasterski³³. Jako podstawowe zadanie synodu biskup wskazał zebranie w jedną całość diecezjalnego prawa partykularnego, szczególnie wobec nowego *Kodeksu Prawa Kanonicznego* oraz faktu, iż na terenach jego diecezji pracują i żyją duchowni i wierni wywodzący się z różnych tradycji i zwyczajów, także prawnych³⁴. Drugim zadaniem synodu miało być przystosowanie życia diecezji koszalińsko-kołobrzeszkiej do wymogów odnowy Soboru Watykańskiego II³⁵. Wspomniany list pasterski został odczytany we wszystkich kościołach i kaplicach diecezji w niedzielę, 23 czerwca 1985 r.³⁶

11 czerwca 1985 r. w domu biskupim w Koszalinie odbyło się posiedzenie przygotowawcze I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeszkiej. Na spotkaniu przedyskutowano i ustalono skład synodalnych komisji przygotowawczych. W skład Komisji Głównej wszedł biskup Piotr Krupa jako jej przewodniczący, ks. Stanisław Wojnar jako wiceprzewodniczący oraz ks. Józef Jarnicki, ks. Edward Sugier i s. Leokadia Duszyńska jako członkowie. Ponadto powołano sześć komisji szczegółowych: Obowiązki i prawa wiernych świeckich. Stowarzyszenia wiernych (I Komisja), Święci szafarze, czyli duchowni (II Komisja), Nauczycielskie zadanie Kościoła (III Komisja), Uświęcające zadanie Kościoła (IV Komisja), Dobra doczesne Kościoła (V Komisja), Procesy i sankcje kościelne (VI Komisja). Przewodniczący zostali zobowiązani do powiadomienia poszczególnych członków komisji o ich wyborze, odebrania zgody na udział w pracach i potwierdzenie składu swych komisji w ciągu 10 dni. Oprócz tego omówiono różne sprawy dotyczące synodu oraz zadań poszczególnych komisji przygotowawczych. Zapowiedziano odczytanie wiernym listu pasterskiego o synodzie oraz zaplanowano w czasie jesiennych konferencji rejonowych duchowieństwa wykład ks. Wojnara na ten temat. Wskazano również kolejny termin spotkania – 25 września 1985 r.³⁷

Tematykę synodu, jego pojęcie, cele, skład osobowy, sposób przeprowadzenia, a także uczynione już przygotowania przedstawiono kapłanom diecezji w czasie konferencji rejonowych, które odbyły się w dniach 9, 10 i 11 września 1985 r. w Koszalinie, Słupsku

³³ Ignacy Jeż, „List pasterski zapowiadający zwołanie I-ego synodu diecezjalnego” (6.06.1985), w: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeszkiej. Koszalin 1986–1990* (Bmriw), III–IV; „Kalendarium synodu”, w: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeszkiej. Koszalin 1986–1990* (Bmirw), 224; Piotr Szczepaniuk, „Obraz diecezji koszalińsko-kołobrzeszkiej w «Listach pasterskich» biskupa Ignacego Jeża w latach 1972–1992”, *Studia Koszalińsko-Kołobrzeszkie* 6 (2001): 253.

³⁴ „Gdy myśleć o tych okolicznościach, to na pierwszym miejscu wydaje się nam wprost konieczne, by zebrać w całość prawo partykularne naszej diecezji, do którego nowe Prawo Kościelne często się odwołuje. Idzie o takie sprawy, które czy to ze względu na skład personalny księży i wiernych, czy ze względu na narosłe z czasem zwyczaje, są właściwe tylko dla terenu naszej diecezji i nie są przewidziane w przepisach obowiązujących w całym Kościele. (...) Nie mamy jeszcze prawa diecezjalnego jasno określonego. Korzystamy z zarządzeń wydanych od 1945 r. z Gorzowa oraz z tych już przez 13 lat wydanych u nas, ale wobec ogłoszenia Nowego Prawa Kościelnego wymagają te zarządzenia zmian i przystosowania do obecnych sformułowań”: Jeż, „List pasterski zapowiadający zwołanie I-ego synodu diecezjalnego”, III–IV; Lech Bończa-Bystrzycki, „Przyczynek do dziejów diecezji koszalińsko-kołobrzeszkiej w latach 1972–1992”, *Studia Koszalińsko-Kołobrzeszkie* 11 (2007): 20.

³⁵ „Z perspektywy naszej diecezji mamy obowiązek zastanowić się, co należy jeszcze zrobić, abyśmy mogli lepiej i owocniej spełniać nasz podstawowy obowiązek, jakim jest prowadzenie ludzi do Boga w naszych dniach i w naszych specyficznych warunkach”: Jeż, „List pasterski zapowiadający zwołanie I-ego synodu diecezjalnego”, IV.

³⁶ „Kalendarium synodu”, 224.

³⁷ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeszkiej, Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeszkiej”, Andrzej Choroba, *Protokół z posiedzenia przygotowawczego I synodu diecezjalnego* (11.06.1985).

i Szczecinku³⁸. Służył temu wygłoszony przez ks. Stanisława Wojnara wykład *O synodzie diecezjalnym*³⁹.

Kolejne spotkanie przygotowujące synod odbyło się zgodnie z wcześniejszą zapowiedzią 25 września 1985 r. Już 12 września biskup Ignacy Jeż wysłał zainteresowanym stosowne zaproszenia na zebranie Przygotowawczych Komisji Synodalnych, w którym to obok miejsca i czasu podał przewidywany program obrad⁴⁰. Na początku spotkania głos zabrał biskup Ignacy, który raz jeszcze przedstawił główny cel synodu – zebranie w jedną całość prawa partykularnego diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej. Jako drugi przemawiał ks. Andrzej Choroba, który przedstawił, ustalony na poprzednim zebraniu, skład Synodalnych Komisji Przygotowawczych. W wyniku przeprowadzonej dyskusji dokonano jego ostatecznej korekty⁴¹.

Kolejno zabrał głos ks. Stanisław Wojnar, który zapoznał zgromadzonych z *Regulaminem prac Synodalnych Komisji Przygotowawczych I-go Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*⁴². Określił on główne zadanie komisji przygotowawczych jako przygotowanie statutów prawa diecezjalnego, instrukcji pastoralnych i innych aneksów dołączonych do statutów. Regulamin wskazywał także źródła prawa diecezjalnego w ustawach, zarządzeniach i instrukcjach zawartych w *Gorzowskich Wiadomościach Kościelnych, Koszalińsko-Kołobrzeskich Wiadomościach Diecezjalnych, nowszych rozporządzeniach biskupich, zwyczajach panujących w diecezji, postulatach duchownych i świeckich oraz statutach synodalnych i pismach urzędowych innych diecezji*. Regulamin nakazywał także, by stanowione prawo było zgodne z obowiązującym Kodeksem Prawa Kanonicznego z 1983 r., statuty zaś miały być pisane w sposób zwięzły i krótki. Członkowie poszczególnych komisji mieli prawo korzystać z pomocy ekspertów, zaś efekty swojej pracy – projekty statutów, przyjęte większością głosów, powinni przedstawić komisji głównej. Ta z kolei po opracowaniu i głosowaniu winna przedstawić ostateczne brzmienie statutów do rozpatrzenia i aprobaty biskupa diecezji⁴³.

Następnym tematem podjętym przez ks. Wojnara był spodziewany końcowy wynik prac synodalnych – przyszły kształt statutów. Ponadto omówiono planowany przebieg

³⁸ „Kalendarium synodu”, 224.

³⁹ Stanisław Wojnar, „O synodzie diecezjalnym. Referat wygłoszony na konferencjach rejonowych kolejno w Koszalinie, Słupsku i Szczecinku w dniach: 9, 10, 11 września 1985 roku”, *Koszalińsko-Kołobrzeskie Wiadomości Diecezjalne* 13, 9–10 (1985): 274–285.

⁴⁰ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Synod-Materiały”, Ignacy Jeż, *Zaproszenie na spotkanie Komisji Synodalnych* (12.09.1985).

⁴¹ Andrzej Choroba, *Protokół z zebrania Synodalnych Komisji Przygotowawczych* (25.09.1985), Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, pkt. 1 i 2 oraz Załącznik nr 1: „*I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*”. W dokumencie tym pojawiają się obok wcześniej ustalonych składów komisji głównej i poszczególnych także funkcje: przewodniczący – biskup Ignacy Jeż, wiceprzewodniczący – biskup Tadeusz Werno, sekretarz – ks. Andrzej Choroba; „Skład komisji I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej – skład Synodalnych Komisji Problemowych”, *Koszalińsko-Kołobrzeskie Wiadomości Diecezjalne* 12, 9–10 (1985): 271–272.

⁴² Choroba, *Protokół z zebrania Synodalnych Komisji Przygotowawczych*, Załącznik 2: *Regulamin prac Synodalnych Komisji Przygotowawczych I-go Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*; „Regulamin prac Synodalnych Komisji Przygotowawczych I-go Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej”, *Koszalińsko-Kołobrzeskie Wiadomości Diecezjalne* 12, 9–10 (1985): 272–274.

⁴³ Choroba, *Protokół z zebrania Synodalnych Komisji Przygotowawczych*, 272–274.

pierwszej planarnej sesji. Obydwa tematy poddano dyskusji⁴⁴. Kolejno wnikliwie zajęto się także przewidywanym programem prac synodalnych. Szczególne miejsce poświęcono problemowi spotkań członków komisji z duchownymi i świeckimi oraz udziału jej przedstawicieli w konferencjach dekanalnych w celu omówienia spraw synodu⁴⁵. W toku dyskusji ustalono listę prelegentów i ich przyporządkowanie do poszczególnych dekanatów⁴⁶.

Ponadto w czasie zebrania poruszono wiele problemów szczegółowych: podano przewidywany termin pierwszej sesji synodalnej – koniec kwietnia lub początek maja 1986 r. w sobotę i jej miejsce – katedra oraz seminarium duchowne, omówiono przewidywalną tematykę pierwszej i następnych sesji, wskazano konieczność modlitwy za synod we wszystkich parafiach diecezji. Spotkanie zakończyła wspólna modlitwa w intencji synodu⁴⁷.

Realizując jedno z ustaleń podjętych na zebraniu członków Synodalnych Komisji Przygotowawczych, biskup Ignacy Jeż wydał 27 września 1985 r. *Zarządzenie o wyborze reprezentanta dekanatu i jego zastępcy na I synod diecezjalny*. Opierając się na przepisach kanonu 463 § 1 KPK, stwierdził, iż każdy dekanat będzie na synodzie diecezjalnym reprezentowany przez dwóch księży: dziekana oraz kapłana wybranego przez współbraci w dekanacie. Wobec tego zarządził dokonanie wyboru kapłana reprezentującego dekanat i jego zastępcy w czasie najbliższej konferencji dekanalnej spośród i przez księży pracujących w duszpasterstwie. O dokonanym wyborze należało natychmiast powiadomić kurię biskupią listem poleconym. Ponadto biskup Ignacy zarządził, że 26 listopada 1985 r. o godz. 10.00 wybrani w dekanatach kapłani i ich zastępcy dokonają wyboru 15 członków Rady Kapłańskiej. Pozostałych członków miał mianować biskup diecezjalny⁴⁸. Spotkanie wybranych księży delegatów i ich zastępców odbyło się w kurii biskupiej w terminie zgodnym z zarządzeniem biskupa⁴⁹.

Kolejnym etapem na drodze przygotowań do synodu było zebranie przewodniczących i wiceprzewodniczących Synodalnych Komisji Przygotowawczych, które odbyło się 17 lutego 1986 r.⁵⁰ W pierwszej części spotkania głos zabrał biskup Ignacy Jeż, który przypomniał zadania i cele synodu oraz omówił dotychczas podjęte kroki przygotowawcze. Ponadto zapowiedział termin I sesji synodalnej w katedrze koszalińskiej na 10 maja 1986 r., kolejnych sesji: II – na jesień i III – w przyszłym roku. Podał także datę nominacji członków Komisji Synodalnych na 23 kwietnia 1986 r. w uroczystość świętego Wojciecha, patrona diecezji. W dalszej części spotkania przewodniczący komisji przygotowawczych złożyli relacje z przebiegu prac bądź podali informacje o ich braku. W toku dyskusji pojawiła się konieczność większego zaangażowania w terenie księży dziekanów

⁴⁴ Choroba, *Protokół z zebrania Synodalnych Komisji Przygotowawczych*, pkt. 4 i 5.

⁴⁵ Choroba, *Protokół z zebrania Synodalnych Komisji Przygotowawczych*, pkt. 6a.

⁴⁶ Choroba, *Protokół z zebrania Synodalnych Komisji Przygotowawczych*, Załącznik 3: *Wykaz prelegentów udających się do poszczególnych dekanatów na konferencje dekanalne*.

⁴⁷ Choroba, *Protokół z zebrania Synodalnych Komisji Przygotowawczych*, pkt. 6b–f.

⁴⁸ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „I Synod Diecezjalny-materiały różne”, Ignacy Jeż, *Zarządzenie o wyborze reprezentanta dekanatu i jego zastępcy na I synod diecezjalny* (27.09.1985).

⁴⁹ „Kalendarium synodu”, 224.

⁵⁰ „Kalendarium synodu”, 224.

w dzieło synodu. W końcowej części spotkania poruszono problem udziału w synodzie przedstawicieli Kapituły Kolegiackiej w Kołobrzegu oraz księży obrządku greckokatolickiego a także ustalono termin kolejnego spotkania – 15 kwietnia 1986 r. o godz. 10.00⁵¹.

Problem zaangażowania dziekana w prace synodalne podjęto na konferencji księży dziekanów, która odbyła się 24 lutego 1986 r. w Koszalinie⁵². Jej zasadniczą część stanowił wykład ks. Stanisława Wojnara *W drodze na synod*, w którym omówił on dotychczasowe prace przygotowawcze do I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej oraz przedstawił rolę dziekana w synodzie diecezjalnym⁵³.

4 marca 1986 r. biskup Ignacy Jeż skierował listy do papieża i do prymasa Polski, w których przedstawił zamiar zwołania synodu diecezjalnego, poczynione doń przygotowania oraz zapowiedział mającą się odbyć 10 maja 1986 r. pierwszą sesję plenarną⁵⁴. W odpowiedzi, datowanej na 11 marca 1986 r., kardynał Józef Glemp zapewnił o modlitewnej obecności i przesłał swe prymasowskie błogosławieństwo⁵⁵. Pismo z błogosławieństwem Jana Pawła II 5 kwietnia 1986 r. przesłał z Sekretariatu Stanu arcybiskup Martinez⁵⁶.

9 kwietnia 1986 r. biskup Ignacy Jeż wydał pierwszy dekret dotyczący synodu diecezjalnego, związany z jego bezpośrednim przygotowaniem. W dekreście został oficjalnie podany termin i miejsce inauguracyjnej sesji synodu – 10 maja 1986 r. w katedrze koszalińskiej. Biskup Jeż ustanowił ponadto urzędy synodalne służące usprawnieniu obrad synodalnych, określił zakres ich kompetencji oraz mianował poszczególnych urzędników synodalnych⁵⁷.

15 kwietnia 1986 r. odbyło się pod przewodnictwem biskupa Tadeusza Werno spotkanie przewodniczących i wiceprzewodniczących Synodalnych Komisji Przygotowawczych. W jego pierwszej części omówiono efekty pracy poszczególnych komisji i poddano je dyskusji. W drugiej części promotor synodu omówił przebieg pierwszej

⁵¹ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Andrzej Choroba, *Protokół ze spotkania przewodniczących i wiceprzewodniczących Synodalnych Komisji Przygotowawczych* (17.02.1986).

⁵² Dullak, *Podstawy prawno-organizacyjne Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*, 154.

⁵³ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Synod-Materiały”, Stanisław Wojnar, *W drodze na synod*.

⁵⁴ Dullak, *Podstawy prawno-organizacyjne Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*, 154.

⁵⁵ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Dokumenty wydane w związku z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Józef Glemp, *Pismo związane z I synodem diecezjalnym* (11.03.1986), drukiem: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Koszalin 1986–1990* (Bmirw), 212; „Kalendarium synodu”, 224.

⁵⁶ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Dokumenty wydane w związku z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Eduardo Martinez, *Pismo Sekretariatu Stanu z błogosławieństwem Ojca świętego Jana Pawła II dla I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (5.04.1986), drukiem: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Koszalin 1986–1990* (Bmirw), 211; „Kalendarium synodu”, 224.

⁵⁷ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Dokumenty wydane w związku z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Ignacy Jeż, *Dekret ustanawiający urzędy synodalne* (9.04.1986), drukiem: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Koszalin 1986–1990* (Bmirw), 216; „Kalendarium synodu”, 224; *Okólnik* nr 3a/86, 9.04.1986, pkt. 1–3. Biskup Ignacy Jeż zamianował: 1) Wikariuszami biskupimi dla kierowania synodem w razie potrzeby – biskupa Tadeusza Werno i biskupa Piotra Krupę; 2) Promotorem Synodu – ks. Stanisława Wojnara; 3) Sekretarzem Synodu – ks. Edwarda Sugiera; 4) Notariuszami Synodu – ks. Andrzeja Chorobę i ks. Piotra Kutę; 5) Gospodarzem katedry – jej proboszcza, ks. Jana Borzyszkowskiego; 6) Gospodarzem Seminarium – jego wicerektora, ks. Mariana Subocza; 7) Mistrzem ceremonii i śpiewów – ks. Edmunda Kolanda i ks. Tadeusza Wilka oraz 8) Ekonomem Synodu – ks. Franciszka Pacholskiego.

sesji plenarnej mającej przede wszystkim charakter informacyjny. Promotor w szczególności określił treść i czas wystąpień przewodniczących komisji w katedrze i seminarium. Ponadto podał do wiadomości zebranych decyzję biskupa ordynariusza, że skład Komisji Głównej zostaje poszerzony o przewodniczących poszczególnych komisji przygotowawczych. Na zakończenie podjęto decyzję o mianowaniu ks. Włodzimierza Pырczaka przedstawicielem wiernych obrządku greckokatolickiego na synod⁵⁸. Drugiego dnia, 16 kwietnia, odbyło się pod przewodnictwem biskupa Tadeusza Werno spotkanie osób posiadających urzędy synodalne. Większą część obrad prowadził promotor synodu, który na pierwszym miejscu omówił funkcje poszczególnych urzędników synodalnych, ze szczególnym uwypukleniem roli gospodarza katedry, ekonoma oraz mistrzów ceremonii i śpiewu na najbliższej, pierwszej sesji. Drugą część spotkania zajęła dyskusja nad planem uroczystego otwarcia synodu, który udało się wypracować w formie roboczej⁵⁹.

W uroczystość patrona diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej – świętego Wojciecha, 23 kwietnia 1986 r., biskup Ignacy Jeż wydał dekret powołujący 110 członków I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej: biskupów pomocniczych, wikariuszy biskupich, kanoników kościoła katedralnego, członków rady kapłańskiej, wiernych świeckich, członków instytutów życia konsekrowanego, dziekanów, prezbiterów z dekanatów, innych prezbiterów, reprezentanta kapituły kolegiackiej i reprezentanta obrządku greckokatolickiego⁶⁰. Członkowie synodu zostali zobowiązani do przestrzegania regulaminu, który wraz z tekstem ślubowania uczestników synodu został również zatwierdzony 23 kwietnia 1986 r.⁶¹

Etap przygotowawczy synodu zamknął wydany w dniu inauguracji synodu, 10 maja 1986 r., dekret biskupa Ignacego Jeża ustanawiający Synodalne Komisje Problemowe utworzone z wcześniejszych Synodalnych Komisji Przygotowawczych, których regulaminem miały się kierować⁶².

⁵⁸ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Andrzej Choroba, *Protokół ze spotkania przewodniczących i wiceprzewodniczących Synodalnych Komisji Przygotowawczych* (15.04.1986); „Kalendarium synodu”, 224.

⁵⁹ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Andrzej Choroba, *Protokół ze spotkania posiadających urzędy synodalne* (16.04.1986); „Kalendarium synodu”, 224.

⁶⁰ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Dokumenty wydane w związku z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Ignacy Jeż, *Dekret powołujący członków I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (23.04.1986), drukiem: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Koszalin 1986-1990* (Bmirw), 221–223; „Kalendarium synodu”, 224.

⁶¹ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Dokumenty wydane w związku z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Ignacy Jeż, *Regulamin I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (23.04.1986), drukiem: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Koszalin 1986-1990* (Bmirw), 217–218; „Kalendarium synodu”, 224.

⁶² Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Dokumenty wydane w związku z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Ignacy Jeż, *Dekret ustanawiający Synodalne Komisje Problemowe* (10.05.1986), drukiem: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Koszalin 1986-1990* (Bmirw), 219–220; „Kalendarium synodu”, 225.

3. Przebieg I Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej

Historyczne wydarzenie, jakim była pierwsza sesja I Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej, miało miejsce 10 maja 1986 r. Synod zainaugurowała uroczysta Msza Święta wotywna o Duchu Świętym odprawiana w katedrze koszalińskiej pod przewodnictwem biskupa Ignacego Jeża przez biskupów pomocniczych, księży dziekanów niekanoników oraz innych kapłanów będących członkami synodu. O godz. 10.00 uczestnicy synodu i zgromadzeni wierni powitali przed katedrą biskupa Ignacego, który w uroczystej procesji wszedł do świątyni. Po odśpiewaniu hymnu *Veni Creator* biskup Jeż odczytał tekst modlitwy synodalnej. Następnie ks. Ryszard Kierzkowski odczytał pisma Stolicy Apostolskiej i prymasa Polski skierowane z okazji rozpoczęcia synodu diecezjalnego. Po intronizacji Pisma Świętego i odczytaniu Ewangelii biskup Ignacy wygłosił okolicznościowe kazanie⁶³. Mówił w nim o celach synodu diecezjalnego – określeniu i ustaleniu prawa partykularnego oraz podniesieniu poziomu życia religijnego Kościoła koszalińsko-koło-brzeskiego. Zawierzył także dzieło synodu patronom diecezji – św. Wojciechowi i Maksymilianowi Kolbemu oraz Matce Bożej Skrzatuskiej⁶⁴. Po kazaniu sekretarz synodu, ks. Edward Sugier, wezwał imiennie każdego członka synodu do uroczystego złożenia wyznania wiary. Po zakończeniu Mszy świętej promotor synodu, ks. Stanisław Wojnar, podał zebrany ogólne informacje dotyczące rozpoczynającego się synodu diecezjalnego. Po nim kolejno głos zabrali przewodniczący Synodalnych Komisji Przygotowawczych i zaznajomili zebranych z dotychczasowymi efektami swej pracy. Na zakończenie spotkania w katedrze głos zabrał biskup Ignacy, który przekazał delegacjom parafialnym informacyjną broszurę, z której treścią mieli zapoznać się w najbliższą niedzielę wierni uczestniczący we Mszach świętych w poszczególnych parafiach. Był to wyraz duchowej łączności parafii z pracami synodu⁶⁵.

Druga część sesji plenarnej odbyła się w gmachu seminarium duchownego w Koszalinie i wzięli w niej udział jedynie członkowie synodu, którzy po omówieniu jego regulaminu złożyli ślubowanie i podpisali tekst wyznania wiary. Kolejnym punktem obrad były dłuższe wystąpienia przewodniczących komisji przygotowawczych, które zostały przemianowane w Synodalne Komisje Problemowe. Wystąpienia te były przedmiotem przeprowadzonej następnie dyskusji. Zebrani omówili również program dalszych prac synodalnych. Sesję zakończyła modlitwa i biskupie błogosławieństwo⁶⁶.

I Synod Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej trwał ponad 3 lata. Złożyły się na niego przede wszystkim, następujące po sobie na przemian, prace Synodalnych Komisji Problemowych, prace i spotkania Komisji Głównej oraz kolejne sesje plenarne. Pierwsze

⁶³ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej, Teczka „Sprawy synodalne – I”, *Otwarcie synodu – plan roboczy*; Teczka „Sprawy synodalne – I”, *Program Pierwszej Sesji Plenarnej Synodu Koszalińsko-Koło-brzeskiego*.

⁶⁴ Ignacy Jeż, „Kazanie na rozpoczęcie pierwszej sesji pierwszego synodu diecezjalnego diecezji koszalińsko-koło-brzeskiej” (10.05.1986), w: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej. Koszalin 1986-1990*. (Bmirw), V-VI.

⁶⁵ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej, Teczka „Sprawy synodalne – I”, *Otwarcie synodu – plan roboczy*; Archiwum Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej, Teczka „Sprawy synodalne – I”, *Program Pierwszej Sesji Plenarnej Synodu Koszalińsko-Koło-brzeskiego*.

⁶⁶ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej, Teczka „Sprawy synodalne – I”, *Otwarcie synodu – plan roboczy*; Archiwum Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej, Teczka „Sprawy synodalne – I”, *Program Pierwszej Sesji Plenarnej Synodu Koszalińsko-Koło-brzeskiego*; „Kalendarium synodu”, 225.

spotkanie Komisji Głównej miało miejsce 12 czerwca 1986 r. Podsumowano wówczas pierwszą sesję plenarną i omówiono prace w komisjach problemowych, zarysowano najważniejsze zagadnienia i tematy kontrowersyjne. Szczególne miejsce poświęcono dyscyplinie kleru. Przewidywany termin przygotowania roboczych propozycji statutów określono na 15 października 1986 r.⁶⁷

Drugie spotkanie Komisji Głównej odbyło się 23 października 1986 r. Przewodniczący ponownie zdawali relacje z prac swoich komisji, a także czytali zebrany poszczególne przygotowane już schematy. Dyskutowano nad sposobem sformułowania statutów i rodzącymi się w związku z tym problemami. Promotor synodu omówił przewidywaną tematykę i przebieg drugiej sesji plenarnej określanej jako „sesja robocza”. Termin przesyłania materiałów do dyskusji na sesję plenarną określono na 15 listopada, a samą sesję na 1 grudnia⁶⁸.

Trzecie spotkanie członków Komisji Głównej odbyło się 16 lutego 1987 r. Głównym tematem obrad było ustalenie przebiegu drugiej sesji plenarnej. W oparciu o kolejne relacje przewodniczących Synodalnych Komisji Problemowych ustalono kolejność wystąpień na sesji, ich przewidywaną tematykę i problematykę, która będzie poddana w dyskusji. Pojawiła się konieczność utworzenia tzw. komisji redakcyjnej⁶⁹.

Druga sesja plenarna synodu diecezjalnego, określona już wcześniej jako „robocza”, odbyła się 23 lutego 1987 r. w seminarium duchownym w Koszalinie⁷⁰. W czasie nabożeństwa, które ją rozpoczynało, biskup Ignacy Jeż w homilii zarysował konieczność objęcia dzieła synodalnego szczególną modlitwą i postem, uwypuklając duchowe podłoże tego diecezjalnego przedsięwzięcia⁷¹. Zasadniczą część sesji stanowiły wystąpienia sześciu przewodniczących Synodalnych Komisji Problemowych, którzy przedstawili dotychczasową pracę swoich komisji, przede wszystkim projekty wypracowanych już schematów ze statutami. Nad każdym wystąpieniem przeprowadzono ożywioną dyskusję. W czasie sesji szczególną uwagę poświęcono tzw. kontrowersyjnym zagadnieniom. Kolejną sesję plenarną zaplanowano na jesień 1987 r.⁷²

Kolejne spotkanie Komisji Głównej miało miejsce 24 czerwca 1987 r. W czasie obrad dyskutowano nad dotychczas wytworzonymi materiałami synodalnymi. Postanowiono, że projekty statutów po naniesieniu poprawek przez Komisję Główną będą drukowane

⁶⁷ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Andrzej Choroba, *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (12.06.1986); „Kalendarium synodu”, 225; *Okólnik* nr 5/86, 12.06.1986, pkt. 7.

⁶⁸ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Andrzej Choroba, *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (23.10.1986); „Kalendarium synodu”, 225.

⁶⁹ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Andrzej Choroba, *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (16.02.1987); „Kalendarium synodu”, 225.

⁷⁰ „Kalendarium synodu”, 225.

⁷¹ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Dokumenty wydane w związku z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Ignacy Jeż, *Kazanie na otwarcie drugiej sesji plenarnej synodu diecezjalnego* (23.02.1987), drukiem: *Koszalińsko-Kołobrzeskie Wiadomości Diecezjalne* 15, 3–4 (1987): 85–88.

⁷² Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Sprawy synodalne – I”, *Program II Sesji Plenarnej I Synodu Koszalińsko-Kołobrzeskiego*; „Kalendarium synodu”, 225.

i przesyłane członkom synodu, by mogli przygotować się do pracy nad nimi w czasie sesji plenarnych. Ustalono także, iż do 10 sierpnia członkowie Komisji Głównej mogą składać swoje wnioski na piśmie do promotora synodu odnośnie dotychczasowych projektów – brak wniosków miał oznaczać akceptację tekstów⁷³.

17 listopada 1987 r. w seminarium duchownym w Koszalinie odbyła się trzecia sesja plenarna synodu. Zasadniczym tematem obrad była dyskusja nad projektami statutów przygotowanymi przez Komisję I, V i VI. Zdecydowano o dalszym ich dopracowywaniu⁷⁴.

Do kolejnej sesji plenarnej odbyło się dalszych sześć spotkań Komisji Głównej. Na pierwszym z nich, 26 listopada 1987 r., kolejny raz przedyskutowano efekt prac poszczególnych Synodalnych Komisji Problemowych. W szczególności omawiano wypracowane projekty statutów. Ustanowiono kolegium redakcyjne w składzie: ks. Stanisław Wojnar, ks. Wiktor Panecki, ks. Edward Sugier. Biskup Ignacy Jeż podał plan i terminy dalszej pracy synodalnej⁷⁵. W czasie spotkania 22 lutego 1988 r. kontynuowano analizę materiałów wypracowanych w komisjach problemowych, przyjęto informacje o zakończeniu prac w komisji I, V i VI. W toku dyskusji zaczęły się pojawiać głosy o powolnym zmierzaniu do końca prac synodalnych na jesień 1988 r. Ustalono wstępnie tematykę i termin czwartej sesji plenarnej na 6 kwietnia⁷⁶. Po miesiącu, 22 marca 1988 r., Komisja Główna zebrała się ponownie. Tym razem pracowano nad materiałami przedstawianymi przez komisje II, III, i IV. Dyskutowano nad zawartością statutów oraz aneksów. Przesunięto termin sesji plenarnej na 27 kwietnia 1988 r. i określono jej zasadniczy przebieg⁷⁷. Kolejny raz termin czwartej sesji plenarnej zmieniono na spotkaniu Komisji Głównej, które odbyło się 6 kwietnia 1988 r. Ostatecznie postanowiono, że odbędzie się ona 15 czerwca i obejmie głosowanie nad statutami przygotowanymi przez komisję I, V i VI oraz dyskusję nad materiałami wypracowanymi przez komisję III i IV. W czasie obrad dyskutowano nad projektami statutów dotyczącymi sakramentów: chrztu, bierzmowania i Eucharystii⁷⁸. Dwa kolejne spotkania Komisji Głównej odbyły się 27 kwietnia i 18 maja 1988 r. Zasadniczym ich przedmiotem była dalsza praca nad projektami statutów dotyczącymi sakramentów i sakramentaliów oraz przygotowania do czwartej sesji plenarnej synodu. Na pierwszym ze spotkań omówiono statuty odnośnie pokuty,

⁷³ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Andrzej Choroba, *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (24.06.1987); „Kalendarium synodu”, 225.

⁷⁴ „Kalendarium synodu”, 225; *Okólnik* nr 5/87, 10.11.1987, pkt. 2; Jan Turkiel, „Sekcja synodalna I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej”, *Koszalińsko-Kołobrzeskie Wiadomości Diecezjalne* 15, 11–12 (1987): 361.

⁷⁵ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Andrzej Choroba, *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (26.11.1987); „Kalendarium synodu”, 225.

⁷⁶ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Andrzej Choroba, *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (22.02.1988); „Kalendarium synodu”, 225.

⁷⁷ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Andrzej Choroba, *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (22.03.1988); „Kalendarium synodu”, 226.

⁷⁸ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Andrzej Choroba, *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (6.04.1988); „Kalendarium synodu”, 226.

namaszczenia chorych, kapłaństwa i małżeństwa oraz niektórych sakramentaliów⁷⁹. Na drugim kontynuowano ich omawianie, szczególnie miejsce poświęcając zagadnieniu pogrzebu kościelnego. Ponadto członkowie Komisji Głównej otrzymali od biskupa Ignacego Jeża zaproszenie na czwartą sesję plenarną oraz materiały, które miały być na niej dyskutowane⁸⁰.

Czwarta sesja plenarna I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej odbyła się 15 czerwca 1988 r. w gmachu Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie. Program sesji, zgodnie z wcześniej wysłanym przez biskupa Tadeusza Werno zaproszeniem, objął dwa zasadnicze elementy. Po pierwsze, uczestnicy synodu przyjęli w głosowaniu cztery schematy ze statutami: *Rodzina katolicka i Przygotowanie do małżeństwa i duszpasterstwo rodzin* (przygotowane przez I Synodalną Komisję Problemową), *Dobra doczesne Kościoła* (przygotowane przez V Komisję) oraz *Procesy i sankcje kościelne* (przygotowane przez VI Komisję). Po drugie, przedyskutowano statuty dotyczące praw i obowiązków świeckich, nauczycielskiego zadania Kościoła oraz sakramentów świętych⁸¹.

Do końca prac synodalnych Komisja Główna zebrała się jeszcze trzy razy. Na pierwszym spotkaniu, 26 września 1988 r., biskup Ignacy Jeż podsumował przebieg i owoce czwartej sesji plenarnej. Uaktualniono listę członków komisji problemowych oraz przekazano listę członków synodu. Przedstawiono wpływające na piśmie wnioski członków synodu, które miały być uwzględnione przez komisję redakcyjną. Podano wstępnie datę piątej sesji – 26 listopada. Zasadniczą część obrad zajęła dyskusja nad materiałem przygotowanym przez II komisję⁸². Pracę nad tą częścią statutów kontynuowano w czasie spotkania, które odbyło się 25 października 1988 r. Podczas obrad biskup Ignacy Jeż polecił także, by wysłać członkom synodu zaproszenie na sesję plenarną, która miała odbyć się 26 listopada. Ustalono, że powstające w materiale luki zostaną wypełnione przez komisję redakcyjną. Określono również, że do zakończenia prac synodalnych odbędą się jeszcze dwie sesje planarne oraz uroczysta sesja na zakończenie synodu⁸³. Ostatnie spotkanie Komisji Głównej odbyło się 17 listopada 1988 r. Na początku obrad biskup Ignacy Jeż przypomniał termin piątej sesji plenarnej oraz przybliżył uczestnikom jej plan. Poruszył również sprawę kursu przedmałżeńskiego rocznego i skróconego. Zasadniczą część spo-

⁷⁹ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Andrzej Choroba, *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (27.04.1988); „Kalendarium synodu”, 226.

⁸⁰ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Andrzej Choroba, *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (18.05.1988); „Kalendarium synodu”, 226.

⁸¹ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Synod-Materiały”, Tadeusz Werno, *Zaproszenie na czwartą sesję plenarną synodu diecezjalnego* (9.08.1988); „Kalendarium synodu”, 226.

⁸² Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Andrzej Choroba, *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (26.09.1988); „Kalendarium synodu”, 226.

⁸³ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej Andrzej, Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Choroba, *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (25.10.1988); „Kalendarium synodu”, 226.

tkania zajęła dalsza praca nad statutami przygotowanymi przez II komisję. W ten sposób całość statutów została przepracowana przez członków Komisji Głównej⁸⁴.

Piąta sesja plenarna synodu odbyła się, zgodnie z wcześniejszą zapowiedzią, 26 listopada 1988 r., tradycyjnie w gmachu seminarium duchownego. W czasie obrad głosowano i przyjęto następujące projekty statutów: *Prawa i obowiązki wiernych świeckich* (przygotowane przez I Synodalną Komisję Problemową), *Sakramenty święte* (przygotowane przez IV Komisję) oraz *Przepowiadanie Słowa Bożego, Nauczanie katechetyczne, Misje katolickie* oraz *Wychowanie katolickie i środki społecznego przekazu* (przygotowane przez III Komisję)⁸⁵.

Szоста sesja plenarna, ostatnia o charakterze roboczym, odbyła się 13 lutego 1989 r. Rozpoczęło ją nabożeństwo w kaplicy seminarium i kazanie biskupa Ignacego Jeża, który podkreślał rolę synodu w budowaniu wspólnoty diecezjalnej. Na początku obrad wyraził on także serdeczne podziękowania poszczególnym komisjom za przygotowanie projektów statutów. Uczestnicy synodu przyjęli w głosowaniu następujące projekty statutów synodalnych: *Przygotowanie do kapłaństwa oraz obowiązki i prawa duchownych*, *Hierarchiczne struktury Kościoła oraz parafia i jej duszpasterze*, *Dziekani* oraz *Instytuty życia konsekrowanego w diecezji* (przygotowane przez II Synodalną Komisję Problemową), a także *Uświęcające zadania Kościoła – część druga* (przygotowane przez IV Komisję). W ten sposób członkowie synodu przyjęli całość wypracowanych w toku synodu statutów i przekazali je do uporządkowania komisji redakcyjnej, która z kolei miała przedstawić efekt swej pracy biskupowi diecezjalnemu⁸⁶.

Ostatnim akordem I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońskiej była uroczysta sesja zamykająca, która odbyła się 9 grudnia 1989 r. w koszalińskiej katedrze. Już 28 listopada specjalnym pismem zaprosił na nią wszystkich uczestników synodu wikariusz biskupi ks. infułat Józef Jarnicki⁸⁷. W dniu zamknięcia synodu, podobnie jak przy jego otwarciu, biskupa Ignacego Jeża i biskupów pomocniczych przywitał w przedsionku katedry jej proboszcz. Po zajęciu miejsc w prezbiterium głos zabrał biskup Tadeusz Werno, który przedstawił zabranym cele, jakie postawił przed sobą synod diecezjalny. Następnie głos zabrał jego promotor, ks. Stanisław Wojnar, który w swoim wystąpieniu złożył relację z przebiegu synodalnych prac, próbując dać odpowiedź na pytanie – „Czy synod spełnił pokładane w nim nadzieje?”⁸⁸. Po tych wystąpieniach nastąpił uroczysty akt podpisania przez biskupa Ignacego Jeża statutów synodalnych oraz dekretu zamykającego synod i promulgującego statuty zgodnie z kan. 466 KPK oraz pkt. 16 i 17 *Regulaminu I Synodu*

⁸⁴ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołońskiej, Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołońskiej”, Andrzej Choroba, *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońskiej* (17.11.1988); „Kalendarium synodu”, 226.

⁸⁵ „Kalendarium synodu”, 226–227.

⁸⁶ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołońskiej, Teczka „I Synod Diecezjalny-materiały różne”, Tadeusz Werno, *Zaproszenie na szóstą sesję plenarną synodu diecezjalnego* (31.12.1988); Andrzej Choroba, „Sesja plenarna I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołońskiej”, *Koszalińsko-Kołońskie Wiadomości Diecezjalne* 17, 2 (1989): 45–46; „Kalendarium synodu”, 227.

⁸⁷ *Okólnik* nr 5/89, 7.11.1989, pkt. 1; Dullak, *Podstawy prawno-organizacyjne Diecezji Koszalińsko-Kołońskiej*, 60.

⁸⁸ Jan Turkiel, „Uroczystości zakończenia I Synodu w diecezji Koszalińsko-Kołońskiej”, *Koszalińsko-Kołońskie Wiadomości Diecezjalne* 17, 12 (1989): 334; „Kalendarium synodu”, 227.

*Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*⁸⁹. Następnie została odprawiona uroczysta Msza Święta pod przewodnictwem biskupa Jeża, który również wygłosił kazanie. Odśpiewano także hymn *Te Deum* jako dziękczynienie Bogu za dzieło synodu. Przed błogosławieństwem biskup Piotr Krupa odczytał dekret promulgacyjny, a biskup Ignacy raz jeszcze podziękował wszystkim zaangażowanym w przebieg i pracę I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej⁹⁰.

W dekrete promulgacyjnym biskup Ignacy Jeż postanowił, że statuty te będą obowiązywać od chwili ich publikacji drukiem⁹¹. Ten usystematyzowany w jedną całość zbiór prawa diecezjalnego został, dla uniknięcia trudności i długiego oczekiwania, wydany w formie broszurowej i opatrzony *Słowem wprowadzającym* koszalińskiego ordynariusza datowanym na 23 kwietnia 1990 r.⁹² Księga zatytułowana *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* zawierała w sobie nie tylko statuty, lecz także inne dokumenty potrzebne do pełnego pojęcia i zrozumienia prawa diecezjalnego. We wstępnej części znalazły się, obok *Słowa wprowadzającego*, list pasterski zapowiadający zwołanie synodu, kazanie biskupa Ignacego z sesji inauguracyjnej oraz dekret promulgacyjny⁹³. Zasadniczą część zbioru stanowi 767 statutów, z których niektóre są bardziej rozbudowane w postaci paragrafów i punktów. Statuty podzielone zostały na 6 ksiąg i 40 rozdziałów⁹⁴. Za statutami umieszczono 33 aneksy: 12 instrukcji, 2 statuty, 2 regulaminy, 4 uwagi, 2 formularze, 4 wzory oraz 7 innych dokumentów⁹⁵. Na końcu zbioru znalazła się dokumentacja synodu, wybrana korespondencja i dekrety, regulaminy oraz kalendarium⁹⁶. Całość zbioru była wzorowana na *Kodeksie Prawa Kanonicznego*, podjęto także staranie, by poszczególne zapisy były jasne i krótkie. Statuty miały przybliżać treści norm kodeksowych oraz uściślić te sprawy, które twórca prawa powszechnego zlecił gestii ustawodawcy partykularnego⁹⁷.

⁸⁹ Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Teczka „Dokumenty wydane w związku z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”, Ignacy Jeż, *Dekret promulgacyjny I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (9.12.1989), drukiem: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Koszalin 1986–1990* (Bmirw), VII.

⁹⁰ Jan Turkiel, „Uroczystości zakończenia I Synodu w diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej”, 334; „Kalendarium synodu”, 227.

⁹¹ Ignacy Jeż, *Dekret promulgacyjny I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*.

⁹² Ignacy Jeż, „Słowo wprowadzające Biskupa Koszalińsko-Kołobrzeskiego” (23.04.1990), w: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Koszalin 1986–1990* (Bmirw), I–II. Można więc przyjąć, że statuty synodalne zaczęły obowiązywać od 23 kwietnia 1990 r.

⁹³ *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Koszalin 1986–1990*, I–VII.

⁹⁴ *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Koszalin 1986–1990*, 1–115; Bończa-Bystrzycki, „Przyczynek do dziejów diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej w latach 1972–1992”, 21.

⁹⁵ *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Koszalin 1986–1990*, 119–208; Bończa-Bystrzycki, „Przyczynek do dziejów diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej w latach 1972–1992”, 21.

⁹⁶ *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Koszalin 1986–1990*, 211–227.

⁹⁷ Dullak, *Podstawy prawno-organizacyjne Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*, 160–161. Dullak dokonał także wstępnej i skrótovej analizy statutów umieszczonych w poszczególnych księgach i rozdziałach, Dullak, *Podstawy prawno-organizacyjne Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*, 161–171.

Zakończenie

I Synod Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej wymagał wielkiego wysiłku i pracy zarówno duchownych, zakonników, jak i świeckich włączonych w jego przygotowanie i przebieg. Synod poprzez modlitwę włączył w to dzieło także cały Lud Boży diecezji koszalińsko-koło-brzeskiej. Owocem tego zaangażowania był zbiór przepisów prawa diecezjalnego, który przez lata określał najważniejsze kierunki działania pasterskiego i administracyjnego koszalińsko-koło-brzeskiego Kościoła partykularnego.

Bibliografia

- „Kalendarium synodu”. W: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej. Koszalin 1986–1990*. Bmirw.
- „Regulamin prac Synodalnych Komisji Przygotowawczych I-go Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej”. *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* 12, 9–10 (1985): 272–274.
- „Skład komisji I Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej – skład Synodalnych Komisji Problemowych”, *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* 12, 9–10 (1985): 271–272.
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej. Stanisław Wojnar. *Propozycje niektórych ustaw na pierwszy synod diecezji koszalińsko-koło-brzeskiej* (2.08.1984).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej. Teczka „Dokumenty wydane w związku z I synodem diecezji koszalińsko-koło-brzeskiej”. Glemp, Józef. *Pismo związane z I synodem diecezjalnym* (11.03.1986). Drukiem: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej. Koszalin 1986–1990*. Bmirw.
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej. Teczka „Dokumenty wydane w związku z I synodem diecezji koszalińsko-koło-brzeskiej”. Ignacy Jeż. *Dekret promulgacyjny I Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej* (9.12.1989). Drukiem: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej. Koszalin 1986–1990*. Bmirw.
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej. Teczka „Dokumenty wydane w związku z I synodem diecezji koszalińsko-koło-brzeskiej”. Ignacy Jeż. *Dekret powołujący członków I Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej* (23.04.1986). Drukiem: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej. Koszalin 1986–1990*. Bmirw.
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej. Teczka „Dokumenty wydane w związku z I synodem diecezji koszalińsko-koło-brzeskiej”. Ignacy Jeż. *Dekret ustanawiający Synodalne Komisje Problemowe* (10.05.1986). Drukiem: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej. Koszalin 1986–1990*. Bmirw.
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej. Teczka „Dokumenty wydane w związku z I synodem diecezji koszalińsko-koło-brzeskiej”. Ignacy Jeż. *Dekret ustanawiający urzędy synodalne* (9.04.1986). Drukiem: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej. Koszalin 1986–1990*. Bmirw.

- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Dokumenty wydane w związku z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Ignacy Jeż. *Kazanie na otwarciu drugiej sesji plenarnej synodu diecezjalnego* (23.02.1987). Drukiem: *Koszalińsko-Kołobrzeskie Wiadomości Diecezjalne* 15, 3–4 (1987): 85–88.
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Dokumenty wydane w związku z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Ignacy Jeż. *Regulamin I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (23.04.1986). Drukiem: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Koszalin 1986–1990*. Bmirw.
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Dokumenty wydane w związku z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Eduardo Martinez. *Pismo Sekretariatu Stanu z błogosławieństwem Ojca świętego Jana Pawła II dla I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (5.04.1986). Drukiem: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Koszalin 1986–1990*. Bmirw.
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „I Synod Diecezjalny-materiały różne”. Ignacy Jeż. *Zarządzenie o wyborze reprezentanta dekanatu i jego zastępcy na I synod diecezjalny* (27.09.1985).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „I Synod Diecezjalny-materiały różne”. Tadeusz Werno. *Zaproszenie na szóstą sesję plenarną synodu diecezjalnego* (31.12.1988).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół z posiedzenia przygotowawczego I synodu diecezjalnego* (11.06.1985).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół z zebrania Synodalnych Komisji Przygotowawczych* (25.09.1985).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (12.06.1986).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (23.10.1986).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (16.02.1987).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (24.06.1987).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (26.11.1987).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (22.02.1988).

- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (22.03.1988).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (6.04.1988).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (27.04.1988).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (18.05.1988).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (26.09.1988).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (25.10.1988).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół ze spotkania Komisji Głównej I Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* (17.11.1988).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół ze spotkania posiadających urzędy synodalne* (16.04.1986).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół ze spotkania przewodniczących i wiceprzewodniczących Synodalnych Komisji Przygotowawczych* (17.02.1986).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Inne dokumenty związane z I synodem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej”. Andrzej Choroba. *Protokół ze spotkania przewodniczących i wiceprzewodniczących Synodalnych Komisji Przygotowawczych* (15.04.1986).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Sprawy synodalne – I”. *Otwarcie synodu – plan roboczy*.
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Sprawy synodalne – I”. *Program II Sesji Plenarnej I Synodu Koszalińsko-Kołobrzeskiego*.
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Synod-Materiały”. Ignacy Jeż. *Zaproszenie na spotkanie Komisji Synodalnych* (12.09.1985).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Synod-Materiały”. Tadeusz Werno. *Zaproszenie na czwartą sesję plenarną synodu diecezjalnego* (9.08.1988).
- Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Teczka „Synod-Materiały”. Stanisław Wojnar. *W drodze na synod*,
- Bończa-Bystrzycki, Lech. „Przyczynek do dziejów diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej w latach 1972–1992”. *Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie* 11 (2007): 7–22.

- Choroba, Andrzej. „Sesja plenarna I Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskie”. *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* 17, 2 (1989): 45–46.
- Dajczak, Edward. „List pasterski przed pielgrzymką do sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu” (9.09.2015). *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* 43, 3 (2015): 35–38.
- Dudziak, Jan. „Synod diecezjalny (Organizacja i zadania)”. W: *Struktury kolegialne w Kościele partykularnym. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej zorganizowanej przez Stowarzyszenie Kanonistów Polskich Wydział Nauk Prawnych TN KUL i Wyższe Seminarium Duchowne w Tarnowie. Tarnów 17–18 września 2002*, red. Józef Krukowski, Tomasz Rozkręt. Tarnów: Biblos, 2004.
- Dudziak, Jan. „Synod diecezjalny, jego struktura i rola w Kościele partykularnym”. *Colloquium Salutis* 16 (1985): 47–80.
- Dullak, Kazimierz. *Podstawy prawno-organizacyjne Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej*. Koszalin: Kuria Biskupia Koszalińsko-Koło-brzeska, 1996.
- Dullak, Kazimierz. „Synod instrumentem prawnym biskupa”. W: *Biskupi: wybrane elementy kanonicznej ekspresji osoby biskupa*, red. Aleksander Sobczak. Poznań: Wydawnictwo UAM, 2001.
- Dyduch, Jan, Wojciech Góralski, Edward Górecki, Józef Krukowski, Mirosław Sitarz. *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego t. 2/1: Księga II. Lud Boży*. Poznań: Pallottinum, 2005.
- Dyduch, Jan. „Synod diecezjalny – narzędziem odnowy Kościoła partykularnego”. *Prawo Kanoniczne* 40, 3–4 (1997): 23–35.
- Fąka, Marian. „Zarządzanie diecezją w świetle nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego”. *Poznańskie Studia Teologiczne* 5 (1984): 273–302.
- Góralski, Wojciech. „Sprawowanie władzy ustawodawczej przez biskupa na synodach diecezjalnych w Polsce pod rządami KPK z 1983 r.”. *Prawo Kanoniczne* 46, 3–4 (2003): 15–38.
- Górecki, Edward. „Synod diecezjalny w Kościele posoborowym”. *Colloquium Salutis* 17 (1985): 295–306.
- Jeż, Ignacy. „Kazanie na rozpoczęcie pierwszej sesji pierwszego synodu diecezjalnego diecezji koszalińsko-koło-brzeskiej” (10.05.1986). W: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej. Koszalin 1986–1990*. Bmirw.
- Jeż, Ignacy. „List pasterski zapowiadający zwołanie I-ego synodu diecezjalnego” (6.06.1985). W: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej. Koszalin 1986–1990*. Bmirw.
- Jeż, Ignacy. „Słowo wprowadzające Biskupa Koszalińsko-Koło-brzeskiego” (23.04.1990). W: *I Synod Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej. Koszalin 1986–1990*. Bmirw.
- Kongregacja Biskupów. „Instrukcja «Ecclesiae imago» na temat pasterskiej posługi biskupów” (22.02.1973) (Typis Polyglottis Vaticanis, 1973). Tekst polski w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, red. Wiesław Kacprzyk, Mirosław Sitarz. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2006.

- Kongregacja ds. Biskupów, Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów. „Instrukcja «De synodalis diocesanis agendis instructio» o synodach diecezjalnych” (19.03.1997). *Acta Apostolice Sedis* 89(1997): 706–727. Tekst polski w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł 2*, red. Mirosław Sitarz, Agnieszka Romanko, Urszula Wasilewicz, Paweł Zajac. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL, 2013.
- Majer, Piotr. *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*. Kraków: Wolters Kluwer Polska, 2011.
- Pawluk, Tadeusz. „Uwagi na temat ustawodawstwa diecezjalnego”. *Prawo Kanoniczne* 34, 1–2 (1991): 25–36.
- Program Pierwszej Sesji Plenarnej Synodu Koszalińsko-Koło-brzeskiego*. Teczka „Sprawy synodalne – I”. Archiwum Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej.
- Rozkrut, Tomasz. „Nowa instrukcja o synodach diecezjalnych”. *Prawo Kanoniczne*, 42, 1–2 (1999): 145–156.
- Sitarz, Mirosław. „Organy kolegialne w Kościele partykularnym”. W: *Kościół partykularny w Kodeksie Jana Pawła II*, red. Józef Krukowski, Mirosław Sitarz. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2004.
- Szczepaniuk, Piotr. „Obraz diecezji koszalińsko-koło-brzeskiej w „Listach pasterskich” biskupa Ignacego Jeża w latach 1972–1992”. *Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie* 6 (2001): 249–258.
- Sztafrowski, Edward. „Instytucja synodu diecezjalnego przed Soborem Watykański Drugim”. *Prawo Kanoniczne* 31, 3–4 (1988): 21–33.
- Turkiel, Jan. „Sekcja synodalna I Synodu Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej”. *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* 15, 11–12 (1987): 361.
- Turkiel, Jan. „Uroczystości zakończenia I Synodu w diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej”. *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* 17, 12 (1989): 334.
- Wojnar, Stanisław. „O synodzie diecezjalnym. Referat wygłoszony na konferencjach rejonowych kolejno w Koszalinie, Słupsku i Szczecinku w dniach: 9, 10, 11 września 1985 roku”. *Koszalińsko-Koło-brzeskie Wiadomości Diecezjalne* 13, 9–10 (1985): 274–285.
- Wójcik, Walenty. „Synod diecezjalny w nowym Kodeksie Prawa Kanonicznego”. *Prawo Kanoniczne* 29, 1–2 (1986): 93–129.

Streszczenie

Synod diecezjalny to zgromadzenie wybranych kapłanów oraz wiernych świeckich, którzy służą pomocą biskupowi dla dobra ich Kościoła partykularnego. Jedynym ustawodawcą na synodzie jest biskup diecezjalny, zaś pozostali jego członkowie mają wyłącznie głos doradczy. Po zakończeniu wszystkich sesji biskup diecezjalny dokonuje ostatecznej redakcji uchwał synodalnych, podpisuje je i zarządza ich opublikowanie. Mając na uwadze wskazania prawa kościelnego, pierwszy biskup diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej Ignacy Jeż podjął decyzję o zwołaniu synodu diecezjalnego. Faza przygotowawcza synodu przypadła na lata 1984–1985. Synod rozpoczął się uroczyście 10 maja 1986 roku, a zakończył 9 grudnia 1989 roku. Złożyły się na niego przede wszystkim, następujące po sobie na przemian, prace Synodalnych Komisji Problemowych, prace i spotkania Komisji Głównej oraz kolejne sesje plenarne. Owocem prac synodu był zbiór prawa diecezjalnego promulgowany przez biskupa Ignacego Jeża w dniu ostatniej sesji synodu, 9 grudnia 1989 roku.

Słowa kluczowe: synod diecezjalny, diecezja koszalińsko-kołobrzeska, biskup Ignacy Jeż, prawo synodalne

Abstract

PREPARATION AND CONDUCT OF I SYNOD OF THE KOSZALIN-KOŁOBRZEG (KOŁOBRZEG) DIOCESE

The Diocesan Synod is a gathering of elected priests and lay faithful who are to help a bishop for the good of the particular Church. The only legislator at the Synod is a diocesan Bishop while the rest of its members have only an advisory vote. After all session, the diocesan Bishop makes the final editing of the Synod's resolutions, signs them and orders their publication. Taking into consideration the indications of the Church law the first bishop of the Koszalin-Kołobrzeg (Kołobrzeg) Diocese, Ignacy Jeż made a decision on summoning a diocesan synod. The period of the Synod's preparation fell in 1984–1985. The Synod began solemnly on 10 May, 1986 and ended on 9 December, 1989.

It comprised of the work of the Synod committees, the work and meetings of the Main Committee occurring alternately, and the subsequent plenary sessions. All the work resulted in a statute book of the diocesan law promulgated by Bishop Ignacy Jeż in the last session of the Synod on 9 December, 1989.

Keywords: Diocesan Synod, the Koszalin-Kołobrzeg (Kołobrzeg) diocese, Bishop Ignacy Jeż, Synod law